

Samhällsbyggnad Sydvärke
Fredrik Idevall
Samhällsbyggnadschef
Dnr: 21KS54
Datum: 2021-04-151

m.remissvar@regeringskansliet
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Remissvar på Tillgängliga stränder - ett mer differentierat strandskydd (SOU2020:78)

Ert dnr M2020/0232

Övergripande synpunkter

Askersunds kommun hade välkomnat en utredning som föreslagit att strandskyddet skulle förändras i grunden. Kommunen kan dock konstatera att utredningens förslag bara innebär förändringar av befintligt regelverk i mindre omfattning. Askersunds kommun välkomnar de förenklingar som föreslås, men förslaget innehåller också delar som riskerar att skapa nya problem. Det är på den lokala nivån, i kommunerna, som det finns kunskap om de lokala förhållandena. Utredningens förslag innebär att länsstyrelserna även i fortsättningen ges allt för stort inflytande. Askersunds kommun tolkar detta som att utredningens förtroende för kommunernas intresse för att skapa goda livsmiljöer, värna tillgänglighet för alla och skydda viktiga naturmiljöer. Det finns tyvärr inte mycket i utredningen som innebär att det lokala inflytande kommer att öka i realiteten.

Det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort samt möjlighet att upphäva äldre förordnanden

Askersunds kommun tillstyrker att det generella strandskyddet vid små sjöar och vattendrag tas bort. I Askersunds kommun finns, enligt beslut av länsstyrelsen, idag vattendrag som inte har strandskydd. Det är viktigt att dessa även i fortsättningen kommer att vara utan strandskydd oavsett om generella beräkningsgrunder kommer fram till att de ska ha strandskydd. Vi avstyrker däremot förslaget om de föreskrifter med beräkningsgrunder för vad som ska betraktas som små sjöar och vattendrag. De föreslagna beräkningsgrunderna riskerar att göra bedömningarna teoretiska i stället för platspecifika.

Askersunds kommun anser även att det är rimligt att länsstyrelsen ska ha möjlighet att införa strandskydd i områden där det finns stora skyddsvärden. Dock anser vi att om områdena idag är undantagna bör denna möjlighet inte kunna användas.

Det är mycket viktigt att övergången från dagens regelverk till ett nytt sker "sömlöst". Det får inte bli en tidsperiod där strandskydd tas bort för att sedan återinföras. De mindre vattendrag och små sjöar som länsstyrelsen anser ska ha fortsatt strandskydd måste var utpekade innan det nya regelverket genomförs. Möjligheten att i dessa fall använda strandskydd som är mindre än 100 m bör övervägas.

Strandskyddet för vatten anlagda efter 1975 tas bort

Att strandskyddet för anlagda vatten tas bort tillstyrks. När det gäller anlagda vatten är andra skydd än strandskydd de verktyg som ska användas för att skydda tillgänglighet och naturvärden. Askersunds kommun ser dock stora praktiska problem att på ett rättssäkert sätt avgöra när vattnet har anlagts.

Strandskydd som är borttaget i detaljplan eller generalplan fortsätter att vara borttaget även om planen upphävs eller ersätts av en ny plan

Askersund tillstyrker detta förslag. Kommunens bedömning är att detta inte är något större problem för Askersunds kommun. Att ”lagt kort ligger” gör det lättare att ha kontroll på var strandskydd gäller.

För Askersunds kommun är även frågor kring gällande planer viktiga. En otydlighet är detaljplaner som är äldre än 1975. För dessa planer har strandskyddet upphävts retroaktivt. Men gäller upphävandet av strandskydd inom hela planen eller gäller upphävandet bara kvartersmark? Det är också ett stort problem för kommunen att säkert veta om strandskydd gäller i yngre detaljplaner. Ibland upphör strandskyddet när planen vinner laga kraft. I andra fall har beslut om strandskydd tagits i efterhand. Det är viktigt att dessa beslut tas med i uppdraget till länsstyrelserna att ta fram underlag som visar var strandskydd gäller.

Bättre redovisning av var strandskydd gäller

Askersunds kommun ser mycket positivt på detta förslag. Ett komplett och uppdaterat underlag kommer att underlätta kommunens handläggning avsevärt. Vi ser gärna att kartunderlaget tas fram snabbare än två år.

Undantaget för de areella näringarna behöver utredas

Den nuvarande otydligheten om vad som är undantaget från strandskydd är ett problem för kommunens bedömning. Detta tar onödig tid att utreda och leder till oförutsägbarhet och är därmed inte rättssäkert. Askersunds kommun ställer sig därför bakom utredningens förslag att undantaget för de areella näringarna utreds. En ökad tydlighet skulle förenkla kommunens handläggning och tillsyn av strandskyddsärenden avsevärt.

Reglerna för utvidgning av strandskyddet från 100 till 300 meter behöver inte ändras

Det är viktigt att möjligheten att utöka strandskyddet till 300 m används med sparsamhet och då i områden där det verkligen går att motivera. Idag upplever Askersunds kommun att det inte alltid är lätt att förstå varför vissa områden fått utökat strandskydd. Så en översyn och möjligheten till justeringar med anledning av förändrade förhållanden är välkomna. Samtidigt innebär varje förändring av strandskyddet svårigheter för kommunen vid handläggning och tillsyn av de ärenden som ligger i områden som tidigare varit strandskyddade eller i områden som får strandskydd. Askersunds kommun har tidigare erfarenheter av att länsstyrelsen föreslagit utökning av strandskyddet utan hänsyn till lokala förhållanden. Kommunen var starkt kritisk till förslaget och förslaget drogs också tillbaka. Det är oroväckande att länsstyrelsen ens lade fram sitt förslag och det indikerar att många fattade beslut om utvidgning varit oproportionerliga.

Kommunerna ska kunna peka ut sk landsbygdsområden där strandskyddet upphävs helt eller delvis

Askersunds kommun är mycket tveksamma till förslaget om så kallade landsbygdsområden. Möjligheten att ta bort strandskyddet i områden där strandskydd inte är motiverat är viktigt för kommunen, men lösningen med landsbygdsområden innehåller för många frågetecken. Framför allt gäller osäkerheten kriterierna för landsbygdsområdena. Askersunds kommun ser en risk att landsbygdsområden bara ger möjlighet att ta bort strandskyddet där inget exploateringsintresse finns och att vi helt förlorar möjligheten att bygga i områden där det finns efterfrågan och där byggande inte är i konflikt med de värden strandskyddet ska värna. Landsbygdsområden skulle även kräva mycket stort arbete för kommunen för att de ska innebära förutsägbarhet i enskilda fall samt en god avvägning mellan exploatering och strandskyddets syfte.

Askersunds kommun anser att LIS-områden skulle kunna vara ett bättre verktyg om dagens regelverk utvecklades, eftersom det finns en del problem tillämpningen av dessa. Kommunen har lagt ner omfattande arbete på att hitta områden som är viktiga för kommunens utveckling och där det bör vara möjligt att göra undantag från strandskyddet. LIS-områdena har en direkt koppling till

landsbygdsutveckling och pekar till skillnad från landsbygdsområdena ut områden som bedöms vara av intresse för bebyggelse.

I stället för landsbygdsområden och som komplement till en utveckling av dagens LIS-områden ser Askersunds kommun hellre att kommunen ges möjlighet att pröva varje enskilt fall mot de föreslagna kriterierna. Gäller det ett ärende i ett område med god tillgång till obebyggd mark, liten efterfrågan på mark för bebyggelse och åtgärden inte har någon särskild betydelse för något av strandskyddets syften så bör det vara möjligt att bygga eller ändra användning även om det ligger inom strandskyddat område. Kommunens möjligheter att använda LIS som verktyg bör stärkas.

Om förslagen om landsbygdsområden ska införas så bör benämningen *landsbygdsområde* ersättas med ett annat begrepp. Landsbygdsområde används redan i många sammanhang och begreppet saknar dessutom koppling till strandskydd. Kriterierna *god tillgång till obebyggd mark* respektive *liten efterfrågan* måste kunna definieras av kommunen. Förhållandena i landet skiljer sig så mycket att en nationell definition riskerar att bli oanvändbar. Länsstyrelserna bör inte heller, som utredningen föreslår, kunna upphäva ett beslutat och av länsstyrelsen tidigare accepterat landsbygdsområde. Förändringar i kommunens landsbygdsområden bör hanteras i samband med kommunens löpande översiktsplanearbete.

Lättare att få dispens från strandskydd i landsbygdsområden
Utredningens förslag tillstyrks.

Svårare att få bygga inom strandskydd i områden med hög exploatering

Den extra restriktivitet i exploaterade områden som utredningen vill uppnå finns redan i dagens regelverk. Utredningens förslag riskerar att avsevärt försvåra utveckling i redan bebyggda vattennära områden där strandskyddet är upphävt formellt och/eller i praktiken. I redan exploaterade områden kan tillkommande bebyggelse vara av stor betydelse för kommunens utveckling. Att inte tillåta en åtgärd som inte påverkar strandskyddets värden riskerar att urholka strandskyddets legitimitet.

Enklare att vidta klimatanpassningsåtgärder

Detta är ett bra förslag, men formuleringen behöver förtydligas avseende kravet på ”närhet till befintlig bebyggelse”.

Övriga synpunkter

Utredningens fokus ligger på regelverket som styr ny bebyggelse. Detta perspektiv är viktigt. Men för Askersunds kommun är även frågor som rör byggande och förändrad användning på befintliga tomter viktiga och från kommunens perspektiv borde utredningen även tagit fram förslag kring dessa frågor. Askersunds kommun saknar förslag som skulle underlätta för de som har strandtomt idag samt underlätta för kommunens handläggning och tillsyn av ärenden som berör befintliga strandtomter. Det framgår i utredningen att det stora antalet strandskyddsärenden som hanteras är komplementbyggnader och tillbyggnader. Det stämmer med den verklighet Askersunds kommun har att hantera. I Örebro län finns ett undantag som Askersunds kommun uppskattar. Det krävs inte dispens för komplementbyggnader inom redan bestämt tomtplats som ligger högst 15 meter från huvudbyggnad.

Kommunens hade välkomnat om utredningen lagt större vikt vid dessa frågor. Rättsläget idag är för strikt och det finns stort behov av förändring. Några exempel som är av stort kommunalt intresse:

- En fastighet är bebyggd med ett missionshus. Missionshuset har en trädgård runt huset som tydligt uppfattas som enskild mark. Idag kan missionshuset inte omvandlas till ett bostadshus på grund av att Miljöbalken säger att ett endast bostadshus kan ha en tomtplats. Då kan dispens inte ges eftersom lagen kräver att det finns en tomtplats. Trots att det finns en byggnad med tydlig tomtplats får byggnaden inte omvandlas och risken är att huset förfaller och kulturvärden försvinner.

- En fastighetsägare har en tomt 50 meter från stranden och önskar lägga till mark bakåt från stranden sett. Här finns där inga av de djur- och växtvärden strandskyddet är till för att värna och det inte påverkar allmänhetens tillgång till stranden eftersom det finns ett 50 m brett område mellan tomten och stranden som är tillgängligt för allmänheten. Det är idag inte möjligt för fastighetsägare att göra den önskvärda förändringen eftersom utökningen berör mark inom strandskydd som inte redan är ianspråktaget.
- Enligt nuvarande riktlinjer är det marken närmst stranden som har de högsta naturvärdena. Men i praktiken betraktas hela strandskyddsområdet som lika värdefullt oavsett om det är uppenbart att det inte är så. Borde det inte vara möjligt att bygga 90 meter från stranden om det är uppenbart att de värden som strandskyddet ska värna inte påverkas negativt? Ett exempel som riskerar att urholka strandskyddets legitimitet är när det ligger en väg 60 meter från strandlinjen och där vägen är en tydlig avgränsning av strandområdet. Dagens stela tillämpning om vilka vägar som betraktas som avskärande innebär att dispens ofta inte ges ”ovanför” vägen trots att det är uppenbart att de värden strandskyddet värnar inte påverkas negativt.
- För Askersunds kommun är det så att i strandskydd gällt i vissa områden sedan 1953 och i andra områden sedan 1975. Kommunen har med det underlag som finns i form av flygfoton mm. mycket svårt att avgöra när byggnader uppförts. Dessutom har olika undantag införts under tiden. Regelverket kring vad som är byggt i laga ordning innebär stor arbetsbörda för kommunerna och de begränsade möjligheterna att bygga besluten på underlag med tillräcklig kvalitet leder till oförutsägbarhet och rättsosäkerhet.

Det skulle varit till stor nytta för Askersunds kommun om även dessa aspekter tas i samband med en ändring av regelverket för strandskyddet.

Caroline Dieker
Ordförande kommunstyrelsen